

Gregor, Jan

[Rajnochová, N. Domluvíte se rusky?]

Opera Slavica. 2011, vol. 21, iss. 4, pp. 59-61

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117448>

Access Date: 14. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Závěrem ocitujeme poslední, sto čtyřicátou anekdotu, která je uváděna jako jeden z příkladů prostředků roviny syntaktické (odlišné aktuální členění větné): *Сын возвращается домой и стучит в дверь. К двери приходит мать-наркоманка.*

– *Кто там?*

– *Открывай, мам, это я.*

– *Не-ет, мама – это я.*

Vobořilova monografie je fundovaný spis zpracovaný na základě bohaté odborné literatury, z níž se v ústřední kapitole výslovně hlásí zejména k pracím českých a ruských lingvistů. Při čtení této knihy je zároveň patrná autorova schopnost lehce se vyjadřovat a plynule formulovat výklad, s nadhledem vyvozovat závěry i citlivě analyzovat jazykový materiál. Ačkoliv je práce věnována ruské anekdotě, má převážná část jejích premis univerzální, obecně lingvistický charakter. Může být proto úspěšně využita nejen jako podklad pro další bádání v této oblasti, ale také při výuce textové lingvistiky, a to nikoliv pouze v rámci studia ruské filologie.

Helena Flidrová

Rajnochová, N.: Domluvíte se rusky? Praha, NS Svoboda, 2009, 182 s., ISBN 978-80-205-0609-2.

Publikace rodilé mluvčí ruského jazyka mapuje nejpodstatnější lexémy, slovní spojení a zejména uzavřené repliky a větné celky, vyskytující se v ústní i písemné komunikaci v ruském jazyce při formálních i neformálních situacích.

Zpracovávanou oblastí zájmu kniha navazuje na analogické, nepříliš časté studijní texty, vydané v minulých letech, srov. *Говорите по-русски* (Praha 2000), *Jednáme rusky* (Písek 2003), *Русский речевой этикет* (Ostrava 2006) aj. Publikace N. Rajnochové, kombinující prvky konverzační příručky a učebnice, se nicméně vyznačuje vlastní koncepcí s jasnou strukturou, naplněnou neotřelým, často velice aktuálním obsahem.

Prakticky zaměřená příručka studenta metodicky vede od jednoduchého ke složitějšímu, a je proto rozdělena na 2 hlavní součásti: 1. Komunikativní obraty; 2. Konverzační témata. Tyto součásti pak obsahují celou řadu užitečných témat, jako jsou například v části první pozdravy, seznamování, poděkování a prosba, pozvání, setkání, telefonování apod., v části druhé pak orientace v prostoru, doprava, hotel, volný čas, studium cizích jazyků, politika, obchodní jednání apod.

Kromě řady následných cvičení autorka navíc v jednotlivých tematických podkapitolách výběrově věnuje pozornost i uvádění příkladů, které pomohou ukázat vyjmenované repliky a slovní zásobu v nutném kontextu, např.: *Я хотела бы извиниться за нашу ошибку! – Ну что вы!* (osvojovaný obrat). Jednoznačným kladem recenzované publikace jsou i krátká cvičení na překlad z češtiny do ruštiny, která nechybí v žádné z lekcí a na nichž se dle naší dlouholeté zkušenosti člověk nejvíce naučí, ovšem v jiných jazykových učebnicích je dnes často nenalezneme. Knihu pak uzavírá klíč se správným řešením úkolů ve cvičeních každé lekce.

Obsahově a jazykově jsou velice zajímavé například lekce „Cestování“ či „Jídlo“ a „Restaurace“ aj. Je vidět, že autorka užívané výrazy, jak tomu někdy bývá, slepě nepřebírala ze zastaralých učebnic a slovníků, nýbrž přímo a věrně rekonstruovala auten-

tické rozhovory z jednotlivých reálných situací na základě vlastních zkušeností. Srov. např. z rozhovoru na letišti (pro srozumitelnost i nerusistům uvádíme v češtině):

– *Prosím otevřete tašku, v ručním zavazadle se nesmí vozit velké věci a vy tam máte láhev vodky.*

– *Ale já jsem ji koupil na letišti!*

– *Musí mít speciální obal a ten nemá. Budete muset nechat láhev tady nebo se vrátit do obchodu a požádat o zabalení.*

– *Zmeškám let!*

– *Nemějte obavy, obchod je vedle, máte ještě čas.*

Přínosem jsou rovněž uváděné hovorové a slangové výrazy, s nimiž se můžeme v ruštině setkat, např. pojmenování peněz na s. 97 (*бабки, купюста, баксы...*), jakož i příkladně zpracovaná přehledná schémata a obrázky (např. na s. 45–47, 87 aj.). V knize nechybí ani humorné prvky, např. uvedení olomoucké rusistky doc. L. Stěpanovové v části „Seznamování“ či názvu knihkupectví «Буквоед» (s. 50).

Také aktuálnost jednotlivých situací a hodnota obsažených informací a poznatků v textech je příkladná, srov. např. text o ZOH v Soči v roce 2014 v podkapitole „Sport“. Jinde však autorka ve snaze o aktuálnost (která ovšem dříve či později stejně pomine) zašla až příliš daleko, srov. text v podkapitole „Politika“ opět s autentickými informacemi doplněnými ovšem zmínkou o konaných mimořádných volbách a dokonce fiktivně o tom, že „*Sestavením nového kabinetu byl pověřen vůdce sociálních demokratů*“ (s. 149). Jak známo, nedošlo nakonec ani na mimořádné volby, ani na vládu ČSSD. To může být pro nezavševčené studenty trochu matoucí.

Je třeba též kladně hodnotit, že se z pochopitelného důvodu v příručce nevyskytují žádné chyby v ruštině. Bylo však možná vhodné nechat ověřit užité ekvivalentní české výrazy roditelým českým mluvčím, neboť se do českých ekvivalentů vlivem ruštiny (= mateřského jazyka autorky) přece jen vloudila (a nebyla opravena) určitá drobná nedopatření, srov. např. „*Dobré jitro*“ (s. 9, v češtině zastaralé, spíše „...ráno“), „...*přišel jsem k závěru, že*“ (s. 33, v češtině „došel“), „*Otevřeně řečeno, ...*“ (s. 35, v češtině „upřímně“), „*proti domu*“ (s. 45, v češtině spíše „naproti domu“), „*přihlašovací listek*“ (s. 61, v češtině „přihlašovací“), „*elektrická konvice*“ (s. 83, v češtině spíše „rychlovarná konvice“), „*za jakou valutu*“ (s. 161, v češtině „měnu“). Také uvozovky se u českých názvů běžně nepiší, srov. nesprávně hotel „*Astoria*“, *holding* „*Baltika*“ apod., hovorově-familiární výraz „*Pítěr*“ (s. 154) pro Petrohrad se v češtině vůbec nepoužívá, výraz „*Koloniál*“ pro «*Бакалея*» (s. 68) je zastaralý. Další formální nedostatky jsou řidké, srov. chybějící «я» v nadpisu «*Упражнению*» (s. 83), chybějící výraz „prádlo“ u «*гладить бельё*» – žehlit vedle jiného slovního spojení «*стирать бельё*» – *prát prádlo* (s. 111), nesprávný název „*Ministerstvo školství, tělovýchovy a sportu*“ místo „*Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*“ (s. 152), jazykově má být správně „*tchyně*“ místo „*tchýně*“ (s. 115). Leckde také chybí čárky u ruských uvozovek, srov. *ну* (s. 9), *пожалуйста* (s. 53), *к сожалению* (s. 182).

N. Rajnochová v předmluvě uvádí, že „*pro úspěšnou práci s knihou stačí pouze průměrná znalost ruského jazyka*“ (s. 7). To ovšem platí pouze částečně. Těžko se lze domnívat, že zejména druhá část publikace bude srozumitelná takovéto cílové skupině. Ve skutečnosti je kniha určena spíše uživatelům s vysokou úrovní ovládnutí jazyka. Tomu napovídá i to, že v celé knize, nabitě slovní zásobou všeho druhu, byt' s adekvátně a přesně odporovaným užitím v jednotlivých situacích, nejsou na rozdíl od analogických

publikaci zmíněných výše (např. 2000, 2003) u ruských výrazů uváděny přízvuky, a to ani ve výčtu slovní zásoby, určené k osvojení. To je určitě na škodu efektivnímu studiu se správným nácvikem uváděných obrátů. Může například běžný student vědět, jak správně umístit přízvuky v ruském názvu Kunderova románu v ruštině «Невыносимая легкость бытия» (s. 145), «Пулетики из баклажан с грецким орехом» (s. 73) apod.?

Výrazivo v knize uváděné proto může bezchybně číst pouze buď rodilý mluvčí ruského jazyka, nebo rusista s dlouhou praxí, jinak se bez zdlouhavé práce s dobrým slovníkem neobejde (tím spíše v dnešní době, kdy výborně rusky neumí z Čechů kromě rusistů v podstatě nikdo). Domníváme se, že se tím již i tak úzký okruh čtenářů může ještě zúžit, což je pro jinak dobře zpracovanou knihu jistě škoda.

I přesto je ale publikace vhodná jak pro klasickou výuku, tak i pro samostudium (i díky možnosti ověřování v připojeném klíči). Pozitivní je autorčin komunikační záměr, který byl (až na chybějící přízvuky) bezezbytku splněn.

Jan Gregor

Бурмистрович, О. Ю.: Бурмистрович Юрий Яковлевич. К 40-летию научно-педагогической деятельности. Библиографический указатель. Абакан, Издательство ГОУ ВПО „Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова“, 2010. – 288 с. ISBN 978-5-7810-0696-0

Настоящий библиографический указатель посвящен жизни и деятельности доктора филологических наук, долголетнего профессора кафедры русского языка и методики его преподавания Института филологии Хакасского государственного университета им. Н. Ф. Катанова (ранее филологического факультета Абаканского государственного педагогического института) в г. Абакан, Заслуженного деятеля науки Республики Хакассия, Почетного работника высшего профессионального образования Российской Федерации, ветерана труда Российской Федерации Юрия Яковлевича Бурмистровича, в настоящее время в должности профессора и главного научного сотрудника научной и учебно-экспериментальной лаборатории „Диакрихическое и синхроническое изучение русского языка: проблемы научно-теоретической и учебно-практической литературы для преподавателей и студентов“. В качестве вузовского преподавателя он работает 40 лет. Настоящая работа приурочена именно к 40-летию научно-педагогической деятельности ученого. Ее автором является его дочь Оксана Юрьевна Бурмистрович, по профессии главный библиограф научно-библиографического отдела Научной библиотеки Хакасского государственного университета им. Н. Ф. Катанова. Библиографический указатель создан на основе, прежде всего, личного архива Ю. Я. Бурмистровича, предоставленного им списка трудов. Также были использованы материалы университетской библиотеки, интернет-ресурса. В общем можно сказать, что автор-составитель стремился к информационной полноте.

В целом, библиографический указатель можно разделить на две группы: биографическую (с. 26–50) и собственно библиографическую (с. 51–237).

В биографическую часть вошли материалы, которые описывают отдельные вехи, формировавшие юбиляра как личность, как ученого. Поэтому в начале можно